

EBEVEYN TUTUMLARI

Kişilik; bir kişinin duygu, düşünce ve davranışlarının bütünü ve birleşimidir. Kişiliğin oluşması ve gelişmesi; doğuştan gelen kalıtsal özellikler, bireyin içinde bulunduğu çevresel faktörler ve günlük yaşam deneyimleri aracılığıyla olmaktadır. Çevresel faktörler ve günlük yaşam deneyimleri için ise bireyin aile dinamikleri oldukça belirleyici olmaktadır. Ebeveyn tutumları; anne ve babaların çocuklarını yetiştirirken aldıkları kararlar, koydukları sınırlar gibi değişkenler açısından incelendiğinde çocuğun kişiliğinin oluşmasında oldukça büyük etkene sahiptir.

Literatürde yedi adet ebeveyn tutumundan bahsedilmektedir.

1.Baskıcı/Otoriter Ebeveyn Tutumu

- Baskıcı/Otoriter ebeveyn tutumu anne ya da baba veya her iki ebeveynde de baskın olarak görülebilir. Bu ebeveyn tutumunda aile içerisindeki kararlar baskın olan ebeveyn/ebeveynler tarafından alınır. Çocuklara fikirler sunmaları için demokratik bir ortam sağlanmaz ve çocukların belirlenen kurallara itaat etmesi beklenir. Ailenin herhangi bir üyesi için onay alınacak bir durum varsa bu kararı baskın ebeveyn verir ya da vermez; kararları sorgulanmaz.

Bu ebeveyn tutumu ile yetişen çocuklar içine kapanık, itaatkâr olabildikleri gibi pasif, agresif ve isyankâr kişilik yapısına da sahip olabilirler.

2. İhmalkâr/Reddedici Ebeveyn Tutumu

- İhmalkâr/Reddedici ebeveyn tutumunda ebeveynler çocukları ile yeteri kadar ilgilenmez, kendi bireysel ihtiyaçları çocuklarının ihtiyaçlarının karşılanmasından çok daha ön plandadır.

Bu ebeveyn tutumuna sahip ailelerde çocuklar sadece bir problem durumu meydana geldiğinde ön planda olurlar ve bu problem durumuna aşırı tepkilerle dönüt verebilirler. Çocuk aile içerisinde yeterince sevilmediğini, önemsenmediğini hisseder ve sonuç olarak öfkeli ve saldırgan bir kişilik yapısına sahip olabilir. Ergenlikte riskli davranışlar için tehlikeli bir grupta yer alabilir ve sosyal yönü zayıf, pasif bir davranış örüntüsü oluşturabilirler.

3. Aşırı Hoşgörülü Ebeveyn Tutumu

- Aşırı hoşgörülü ebeveyn tutumunda çocuğun tüm istekleri ebeveynler tarafından anında yerine getirilir. Evde kuralları esneten kişi çocuktur. Çocuğa herhangi bir sınır çizilmez ve isteklerini yapması konusunda özgür bırakılır. Aile sınır çizmeye çalışıldığında bir süre sonra çocuğun ısrarlarına boyun eğerek yine çocuğun isteklerinin gerçekleştirildiği görülür.

Bu ebeveyn tutumuna sahip bir ailede yetişen çocuklar bencil, kural tanımayan kişilik yapısı oluşturabilirler. Empati yapmakta zorlanırlar ve aile dışındaki bir ortamda istekleri gerçekleştirilmediğinde hayal kırıklığına çok çabuk uğralar. Eleştirilmekten hoşlanmazlar fakat başkalarını eleştirmekten de çekinmezler.

4. Aşırı Korumacı/Müdahaleci Ebeveyn Tutumu

- Aşırı Korumacı/Müdahaleci ebeveyne göre çocuğu, kaç yaşında olursa olsun henüz sadece "çocuk"tur. Aşırı korumacı ebeveyn/ebeveynler çocuklarının hayatıyla ilgili kararları onlar yerine düşünerek kendileri alır. Çocuğa sorumluluk verilmez, düşmesine, koşmasına, keşfetmesine müdahale edilir. Çocuk; ailenin kendisi için oluşturduğu, tehlikelerden uzak fanusunun içinde yaşamını devam ettirir.

Bu ebeveyn tutumunun hâkim olduğu ailelerde yetişen çocuklar; kaygılı, özgüveni düşük, kendi yaşamının sorumluluğunu alamayan kişilik örüntüsü oluştururlar.

5. Tutarsız/Kararsız Ebeveyn Tutumu

- Tutarsız/Kararsız ebeveyn tutumunda çocuk kendi içerisinde tutarsızlık yaşar çünkü gerçekleştirmiş olduğu davranışlara karşı ebeveynlerinin tepkileri değişkenlik gösterir. Çocuk, sürekli bir araştırma hâindedir. Hangi davranışı ilgiyi, hangi davranışı cezayı getirir konularında ebeveynini dener. Bir kere övgü aldığı bir davranışından başka bir zaman sonra ceza alabilir.

Bu tutarsızlık çocukta kaygı yaratır ve bu ebeveyn tutumuna sahip ailelerde yetişen çocukların duygu durumunda dalgalanmalar görülebilir. Bir gün çok mutlu ve pozitif iken ertesi gün mutsuz, depresif ve içe kapanık bir ruh hâli olabilir.

6. Mükemmeliyetçi Ebeveyn Tutumu

- Mükemmeliyetçi ebeveyn tutumunda ebeveyn/ebeveynler çocuklarından her zaman potansiyellerinin en üst seviyesinde olmalarını bekler. Çocukları her konuda iyi ve başarılı olmalıdır. Ebeveynin zihnindeki başarı tablosuna ulaşamayan çocuklar yetersizdir ve daha çok çabalamalıdır. Bu noktada ebeveyn çocuğunu eleştirmekten çekinmez. Çünkü bu eleştirilerin çocuğu başarıya götüreceğine inanmaktadır.

Bu ebeveyn tutumuna sahip ailelerde yetişen çocuklar yetersizlik hissini doğurduğu aşağılık duygusu ile savaşmakta, hatalarına karşı toleransı çok az olmakta ve ufak aksiliklerin yaşamlarını çok büyük ölçüde etkilemesine karşı koyamamaktadır.

7. Demokratik/Destekleyici Ebeveyn Tutumu

- Demokratik/Destekleyici ebeveyn tutumunda ebeveynler çocuklarını hoşgörü ve sevgi ile yetiştirir, sınırlarına saygı duyarlar.

Bu ebeveyn tutumuna sahip ailelerde kurallar tüm aile üyelerinin görüşleri alınarak, ortaklaşa belirlenir ve kurallar herkes için geçerlidir. Aile içinde sorumluluk bilinci hâkimdir ve ebeveynler çocuklarına karşı hoşgörülü, destekleyici ve güvenilirdir.

Bu ebeveyn tutumuna sahip ailelerde yetişen çocuklar kendine güvenen, sosyal olarak aktif, ifade etme becerisi güçlü, empatik ve karar alırken yönlendirmeye gerek duymayan kişilik yapısına sahip olurlar.

Ebeveyn tutumları, aile iklimi kadar çocukların kişilik yapılarını da büyük ölçüde etkilemektedir.

Yukarıda belirtmiş olduğumuz ebeveyn tutumlarına dayanarak kendi ebeveyn tutumunuzu keşfedip araştırabilir; tutumunuzun çocuğunuz üzerinde olumsuz etkiler yarattığını düşünüyorsanız profesyonel destek alabilirsiniz.